

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

De Ivstitia Et Ivre ceterisq[ue] Virtutibus Cardinalibus

Lessius, Leonardus

Antverpiæ, 1632

7 Vtrùm Iuris vel Uidicis auctoritas excuset à restitutione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72459](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72459)

impediendum, & cum molestijs & calumnijs coniuncta.

59 Tertia pars, *Quod interdum tenearis ex iustitia differre restitutionem*, patet; vt si furens ira in inimicum, reposcat depositum gladium. tunc enim reddere, conferetur esse propinqua cooperatio. vide Nauarrum supra, & L. Si pignore. §. 4. de furtis. vbi dicitur: *Qui ferramenta sciens commodauerit ad effringendum ostium vel armarium: vel scalam sciens commodauerit ad ascendendum, licet nullum eius consilium principaliter internenerit ad furtum faciendum, furti tamen actione tenetur*, quod intellige, nisi ex reculatione graue malum tibi impenderet: tunc enim illa reddere vel commodare non conferetur cooperatio: quia est actio per se indifferens.

DVBITATIO V.

Vtrum si id, quod tibi debeo, soluam tuo creditori, liberer à restitutione tibi facienda.

60 **R**espondeo, Hæc solutio me liberat in foro conscientia, si mihi constet te illi debere. Ita Angelus v. Solutio. n. 13. ex Glossa Instit. Quibus modis tollatur obligat. Siluest. v. Solutio. num. 4. Medina quaest. 3. causa 5. vt si tibi debeam 100. & tu tantumdem debeas meo fratri; si soluam fratri, tibi non amplius obligor. Ratio est; quia dum soluo tuo creditori 100. cui debes tantumdem, transfero in me ius, quod ille in te habebat ad exigendum à te 100. vnde si tibi tantumdem debeam, possum vt compensatione. nam ius, quod ego in te tunc habeo, tanti valet, quanti illud quod tu in me. Itaque in conscientia tibi non amplius obligor. Dico in conscientia, quia secundum Bartolum in L. Solutum. 11. de pignor. actio. cogar in foro externo tibi soluere; nisi res debita, quam restituo tuo creditori, sit illi obligata; vt si conduxisti à te domum, quam tu conduxisti ab illo; vel nisi mea causa factus sis debitor illi; vt si gerens mea negotia mutuam acceperis. Verum in foro conscientia hæc minimè sunt necessaria; sed sufficit, vt tu verè ex lege iustitia alteri debeas, vt Angelus & Siluest. supra docent.

DVBITATIO VI.

Vtrum rei debita interitus excuset.

62 **R**espondeo, & Dico Primò, Si res, quam debes restituere, sit in specie aliena, excusaris eius interitu, si non intercessit tua culpa, vel mora, vel pactum. Secus verò si aliquid horum intercessit, nisi similiter fuisset peritura apud dominum, vt patet ex dictis cap. 7. dubit. 6. & 8. & cap. vnico, de commodato.

63 **R**espondeo, Si rem alienam magni pretij in extrema necessitate tua consumpsisti, verius est, te non excusari à restitutione, dum pinguior fortuna obtigerit; sed teneri tacito quodam pacto, quod censetur lure gentium interuenisse: etsi contrarium sit probabile. patet ex dictis dubitat. prima huius capit.

Dico Tertio, Si res non sit in specie aliena, sed tua, eius interitus non te excusat. Ratio est, quia res domino suo perit, vt si pecunia destinata solutioni, furripiatur; vel à confessario, cui executionem comissisti, retineatur. Vbi Notandum est, quosdam existimare in hoc casu quo negotium confessario vel Parocho commissum est, tradita ei pecunia vt restituatur, (eò quòd debitor sine sui infamia non possit per se exequi) si eam retineat, debitorem excusari. Ratio illorum est, Primò, quia hic restitutionem quantum in se est fecit, vt debuit & potuit: ergo ab eò non est amplius exigendum. non enim tenebatur per se restituere, cum id sine suspitione criminis facere non posset; (vti supponimus) neq; poterat inuenire commodiorem & tutiorem viam, quàm per Parochum, vel confessorem. Secundò, Quia si creditor actu expresso consensisset, vt fieret hoc modo restitutio, debitor non teneretur ad amplius: sed in hoc casu creditor implicite & actu debito censetur consensisse, (quia tenebatur consentire) qui consensus implicitus & debitus eandem vim habet, quàm expressus: ergo excusatur.

Sed contrarium est longe verius, vt docet Nauarrus c. 17. n. 67. & D. Ant. p. 2. tit. 2. c. 4. §. 1. idq; siue res in specie sit aliena, siue non. Si enim non est in specie aliena; vt si mittas pecuniam vel rem tuam tradendam creditori, & non tradatur, tibi perit, etiam si debeas ex contractu. Nisi forte creditor miserit vel assignauerit hominem certum, cui numeres: hic enim loco creditoris acceptat, & ita transfertur dominium in creditorem. Vnde si retineat, creditoris est damnus, vt docet Siluester Restit. 4. q. vlt.

Si verò est aliena in specie, v. g. torquis, vestis, equus, etiam tuo periculo perit & retinetur, si iniuste accepisti. Ratio est, quia intercessit culpa per quam dedisti occasione damni domino obuencientis. si enim non furripuisses, ille rem suam non amisisset. Confirmatur, quia qui rem furripuit, tenetur de casu fortuito, eò quòd apud dominum non sic periisset, vt patet ex cap. 7. dub. 8. & cap. 12. dubit. 15. ergo, &c. debebat enim, cum acciperet; cogitare, similes casus ex surreptione posse euenire.

Ad primam rationem Respondeo, Fecit quidem quod debuit & potuit pro illo tempore, sed cum tacita obligatione, vt si res non succederet, teneretur inire aliam viam, donec damnus reipsa sit compensatum.

Ad secundam, Dominus non tenebatur consentire, vt per Parochum restitueret; nisi cum onere iterum restituendi, si reipsa Parochus non exequeretur.

Aduerte tamen, contrariam sententiam non videri omnino improbabilem; ob rationes allatas, & quorumdam doctorum virorum, qui illam tenent, auctoritatem.

DVBITATIO VII.

Vtrum Iuris vel Iudicis auctoritas excuset à restitutione.

68 **R**espondeo, Quibusdam casibus excusare. Primò, Quando res legitimo modo est vfucapta: tunc enim auctoritas legis transfert dominium in eum qui vfucepit; de quo supra cap. 6.

cap. 6. Secundò, Quando Iudex in pœnam delicti, per sententiam imponit alicui multam in fauorem eius qui iniuriam passus est: oportet tamen sententiam nisi veritate, non falsa præsumptione, de quo infra. Tertio, Quando Iudex auctoritatem legû & naturalem æquitatem secutus; aliquid alicui adiudicat, quodd aliàs non deberetur ex rigore iustitiæ; is qui hoc percepit, non tenetur restituere. de quo vide cap. 7. dub. 8. Quarto, Quando aliquis per sententiam ordine Iuris latam, priuatus est officio, beneficio, vel hereditate; is qui hæc postea obtinet, non tenetur restituere, etiam si priuatim sciat condemnatum esse innocentem; modò ille causa falsæ illius sententiæ non fuerit. vide infra cap. 29. dubit. 10.

D V B I T A T I O V I I I.

Vtrum ingressus in Religionem liberet à restitutione.

69 **M**Edina q. 3. causa 8. docet, debitorem, qui manendo in sæculo poterat soluere, & ingrediendo se reddit impotentem, non posse ingredi Religionem; nisi antè soluerit: quod si ingrediatur & profiteatur, tamen adhuc manere obligatum, & labore suo vel arte, si quam nouit, debere conari soluere. Ratio est; quia Iure naturæ tenetur satisfacere. Contrarium tenet D. Th. q. vltima huius partis art. 6. ad 3. & ibidè Caiet. Silu. v. Religio. 2. q. 4. & alij Summistæ omnes. docent enim, non teneri manere in sæculo, sed sufficere si bonis cedat suis creditoribus.

70 **P**ro resolutione Dico Primò, Si debitor ingrediatur & profiteatur, omnino valebit professio, nec poterit reuerti ad statum sæcularem. In hoc conueniunt omnes. Idque probat ratio D. Thomæ, quia etiam si sit pecuniæ debitor, tamen eius persona est libera. vnde etiam si concederemus illum malè facere, dum se Religioni mancipat, debitis non solutis, tamen illa traditio est valida: sicut si facultates ad soluendum creditoribus necessarias alteri donares, donatio Iure naturæ valeret; (quamuis in ea peccares) quia res illæ tuæ erant. Secus est si seruus profiteatur; quia cum persona ipsius libera non sit, sed domino ex iustitia addicta, non potest validè se alteri donare; ac proinde nec profiteri sine domini consensu. Idem dico de coniuge, matrimonio iam consummato; non enim est sui Iuris. secus est ante consummationem.

71 **D**ico Secundò, Qui debet aliquid extans in specie, non potest omittà restitutione Religionem ingredi. Ratio est; quia hæc nulla est iusta ratio non restituendi. Idem dicendum, si quis sit obnoxius reddendis rationibus, vt ibidem D. Thomas ex B. Gregorio docet, id enim breui tempore fieri potest. Similiter si alicui sint parentes in graui necessitate constituti, aut proles adhuc teneræ alenda; de quo infra.

72 **D**ico Tertio, Si debitor possit breui tempore, vt paucis annis & consuetis laboribus, satisfacere creditoribus, teneret aliquantisper differre ingressum, vt illis satisfaciat. Ita Petrus Nauarra l. 4. c. 4. num. 94. & Lopez 1. p. c. 129. Idem sentit Medina supra, & Doctores Parisienses, quos ipse citat; quia tunc creditores merito sunt inuiti, si illis antea nõ satisfaciat; cum facili negotio possit. neque tunc

beneficio cessionis se poterit liberare. quia hoc non est introductum, nisi in fauorem eorum qui aliter se à debitis eripere nequeunt.

Dico Quarto, Si opus esset longo tempore, (vt multis annis, vel insolitis laboribus) non teneretur expectare, sed relinquendo omnia sua creditoribus, poterit Religionem ingredi. Ita P. Nauarra n. 95. idem dicunt omnes, qui D. Th. sequuntur. Ratio est; quia qui actu bona non habet, nec est in propinqua potentia ad ea habenda, absolutè censetur impotens ad soluendum, ac proinde ab obligatione restitutionis est excusatus. Neq; obligandus ad insolitum aut lögum laborem, quando dedit quicquid habuit; quia ne Iudices quidem in foro externo ad hoc obligant, vt ex praxi tribunalium satis constat. sufficit enim eis si viderint debitorem omnia quæ actu habebat dedisse, nec breui tempore posse reliqua conquirere. Vnde etiam colligitur, non esse hoc priuilegium Religionis, sed ex natura rei obligationem cessare, vel potius sopiri, ratione impotentia. idque non solum locum habet, quando ex cõtractu, sed etiam quando ex delicto est debitum, vt ex furto, vsuris, rapinis. sufficit enim dare omnia, & non posse breuè aut facilè, iudicio prudentis, reliqua soluere.

Non est tamen negandum, quin status Religionis aliquid peculiaris fauoris hac in re mereatur, vt etiam propter illum creditores non debeant plus exigere, quàm possit actu & sine longa mora præstare; præsertim cum in longa mora sit periculum salutis, vel dampni spiritualis. Adde, cum quis est debitor ex iusto cõtractu, potest facilè beneficio cessionis liberari, retentis etiam necessariis alimentis, vt supra ostensum est.

Ex his sequitur, Si is, qui Religionem vult ingredi, est vir honoratus, quem dedecet seruire, vel manibus operari, hunc non teneri ad illas lucrandi rationes descendere, sed posse statim ingredi; quia talis, vbi omnia dederit quæ actu habet, ad nihil ampliùs tenetur, cum nulla ratio lucrandi, quæ ipsum deceat, suppetat. si autem est talis, cui aliqua lucrandi ratio honesta & statui ipsius consentanea suppeditet: tunc videndum, an breui tempore sine animæ periculo possit se expedire, an non. & iuxta ea quæ dicta sunt statuendum. Fatendum tamen, D. Thomæ sententiam esse probabilem. vide Silu. v. Religio. 2. q. 4.

D V B I T A T I O I X.

Vtrum excommunicatio creditoris liberet à restitutione.

Respondeo, Non esse improbabile posse differri, donec Ecclesiæ reconcilietur. Hoc enim tenet Adrian. q. 3. de clauibus. §. Si peras, an. & Felinus in cap. Inter alia, de sententia excommunicationis. Panormit. in d. cap. Inter alia. 31. & cap. Intelleximus. 7. de Iudiciis. Glossa in caput Absolutos, de hæreticis. & quidam alij apud Couarr. ad regul. Peccatum, 1. p. n. 8. Probatur Primò ex cap. Nos sanctorum, 15. q. 6. vbi Gregorius VII. sic ait: *Eos, qui excommunicatis fidelitate aut sacramento constricti sunt, Apostolica auctoritate à iuramento absoluiimus, & ne sibi fidelitatem obseruent, omni ratione prohibemus, quousque ipsi ad satisfactionem veniant.* & cap. seq. *Iuratos milites* (inquit

73
Si difficultat possit.

74
Liberatur relictis omnibus.

75

76

77
Excommunicatio.

R

(inquit